

1. Àrea d'identificació

1.1 Codi de referència	CAT ACRI 10.14.28
1.2 Nivell de descripció	Fons
1.3 Títol	Comunitat de regants de la sèquia Molinar
1.4 Data (es)	1954-1959
1.5 Volum i suport	0,10 m. (1 capsa), paper

2. Àrea de context

2.1 Nom del productor	Comunitat de regants de la sèquia Molinar.
2.2 Història del productor	<p>De les referències bibliogràfiques consultades, es dedueix que la canalització d'aigua coneguda amb el nom de "sèquia Molinar" o "sèquia de la Celleria" o "sèquia de Santa Maria" o "rec Molinar" té el seu origen a finals del segle X, quan Arnulf, abat del monestir de Ripoll, ordena la seva construcció amb la finalitat de proveir d'aigua un molí situat dins el clos monàstic.</p> <p>Al segle XVII s'hi van fer importants reformes d'acord amb les noves necessitats industrials de la vila. I, finalment, a la segona meitat del segle XIX, la sèquia es reconstruí novament per tal d'augmentar el seu cabal i proporcionar més energia a les noves indústries —tèxtils i metal·lúrgiques— que van establir-se a Ripoll.</p> <p>No s'ha localitzat cap document definitiu que demostrï inequívocament la propietat de la sèquia. Tanmateix, es pot deduir que, <i>de facto</i>, la propietat l'exerceix aquella institució a qui s'adrecen altres institucions i particulars i que, també, resol les peticions i els conflictes. Si això és així, aleshores la propietat de la sèquia, al llarg de la història, seria de la Comunitat Benedictina de Santa Maria de Ripoll i, des de la seva extinció (1835), de l'Ajuntament de Ripoll. Per tant, és la Comunitat Benedictina qui va tenir la potestat per establir a particulars els aprofitaments i els usos de l'aigua de la sèquia Molinar (anys 1807, 1808 i 1812, per exemple) i és l'Ajuntament de Ripoll, a partir com a mínim de l'any 1860, qui autoritza l'ús de l'aigua de la sèquia Molinar per proveir, per exemple, la nova font que uns particulars van construir a la plaça de l'Ajuntament. A partir d'aquella data, doncs, l'Ajuntament de Ripoll és qui autoritza les obres, modificacions i ampliacions que afecten a la sèquia.</p> <p>L'any 1914 es realitzen gestions per tal de registrar els aprofitaments d'aigua d'una part o de la totalitat de la sèquia Molinar, promoguts per la Parròquia de Santa Maria de Ripoll i per l'Ajuntament de Ripoll, respectivament. Això no obstant, les autoritzacions d'ús, les concessions administratives i la regulació dels col·lectius que gestionen l'aprofitament de l'aigua són dictats pels organismes que preveu la legislació vigent en</p>

cada moment (Govern Civil, Comissaria d'Aigües del Pirineu Oriental, MOPU o Junta d'Aigües).

Ja en 1954 s'advertia que els usuaris de la sèquia havien de constituir-se en Comunitat de Regants.

En 1977 la *Comisaria de Aguas del Pirineo Oriental* notifica la constitució legal de la Comunitat de Regants; per completar l'expedient administratiu manca, però, la sol·licitud d'inscripció de l'aprofitament. És per això que l'informe amb proposta de la Junta d'Aigües de 1996 esmenta que "la Comunitat d'Usuaris de la sèquia Molinar no l'empara cap títol jurídic per a l'ús de les aigües" i que "hauran d'iniciar el tràmit per a la sol·licitud de la corresponent concessió administrativa". Aquest tràmit va efectuar-se el 6 d'octubre de 1999 sense que sobre això hàgim localitzat cap resolució de la Junta d'Aigües.

Després de diversos intents al llarg del segle XX, actualment (2006) la Comunitat de Regants i Usuaris de la sèquia Molinar es troba legalment constituïda. L'Ajuntament de Ripoll hi participa per acord de la Comissió de Govern de 10 de desembre de 1997. L'article 13 de les seves Ordenances, aprovades el 28 de gener de 1998, diu textualment: "La Comunitat s'obliga a sufragar les despeses necessàries per a la construcció, reparació i conservació de totes les obres i elements destinats al rec i a l'ús de l'aigua en general (...) El Comoners participaran en les despeses de la Comunitat proporcionalment als seus respectius drets."

2.3 Història arxivística

2.4 Dades sobre l'ingrés

-
La documentació ha ingressat a l'Arxiu Comarcal del Ripollès el 29 de juny de 2010 per mitjà del Sr. Joan Viñas i Camprubi, advocat.

3. Àrea de contingut i estructura

3.1 Abast i contingut

El fons està format per un llibre o volum d'actes, incomplet, que contenia intercalats els esborranys d'altres sessions de la Comunitat de regants; el fons també està format per un expedient incoat per la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental.

La consulta del fons és imprescindible per a complementar la informació que l'Arxiu Comarcal del Ripollès conserva d'un dels elements més primitius de l'arqueologia preindustrial a Ripoll.

3.2 Sistema d'organització

-

3.3 Informació sobre avaluació, tria i eliminació

El fons és de conservació permanent.

3.4 Incrementos

No es preveuen increments.

4. Àrea de condicions d'accés i ús

4.1	Condicions d'accés	La documentació és de lliure accés.
4.2	Condicions de reproducció	Les que té establertes l'Arxiu Comarcal del Ripollès.
4.3	Llengües i escriptures dels documents	Castellà.
4.4	Característiques físiques i requeriments tècnics	-
4.5	Instruments de descripció	Inventari descriptiu de les unitats documentals (juliol de 2010).

5. Àrea de documentació relacionada

5.1	Existència i localització dels originals	La documentació original es conserva a l'Arxiu Comarcal del Ripollès (Signatura topogràfica núm. 1432).
5.2	Existència i localització de reproduccions	-
5.3	Documentació relacionada	L'Arxiu Comarcal del Ripollès disposa d'un informe redactat l'any 2006 pel director de l'ACRI a petició del defensor del ciutadà d'aleshores, Sr. Xavier Anton i Bofill, que conté, en annex, tota la informació històrica, en extracte, que es conserva als Arxius Municipal de Ripoll i el Comarcal del Ripollès referida a aquesta sèquia. De forma complementària, relacionem les unitats documentals següents: • Ripoll - Campdevàrol. Plànol de la sèquia Molinar o de Santa Maria. S. XVIII. (Còpia proporcionada per Josep Casanovas). ACRI 738/21. • Procediments judicials. Josep Ramoneda contra Bartomeu Gispert: molí del Canal i sèquia Molinar. 1857. ACRI 1002/4. • Requeriment d'Antoni Fonts Fàbregas, procurador de Feliu Palmerola i Cayoz, a Eudald Sadurní Romeu, Pere Pellicer i Pagès, Eudald Rodergas Morist, Nicolau Comas Estruch, Josep Graells Pagès i Eudald Torallas Deop perquè netegin la llera del riu Freser, obstruïda a causa del trencament del canal o sèquia Molinar (Celleria de Ripoll) i l'esllavissada. 1875. ACRI 1007/4. • Josep Badia i Capdevila. Projecte de modificació de la sèquia anomenada "Molinar de la Celleria". Campdevàrol-Ripoll. Joaquim Nolla i Aliu, arquitecte. 1888. ACRI 333. • Ripoll. Projecte de sobreeixidor d'aigua (sèquia Molinar o de Santa Maria) entre les fàbriques de Nicolau Comes i Antoni Amatller. Josep Comes. 1900. ACRI 737/17. • Ramon Benet i Mas. Modificació a la sèquia Molinar. Raval de Sant Pere. 1900. ACRI 335.

- Josep Comas i Pau. Obres a la sèquia Molinar. Raval de sant Pere. Còpia del plànol. 1900. ACRI 335.
- Ripoll. Croquis dels regants de la sèquia Molinar o de Santa Maria. Jaume Nonó Vila (àlies Xel·la). 1910-1915. ACRI 740/7.
- Aprofitaments municipals de la sèquia Molinar [= de Santa Maria] de Ripoll. Josep Riera Reguer, arquitecte. 1958. ACRI 1426/1.

5.4 Bibliografia

La sèquia de Santa Maria. Revista Espais. Generalitat de Catalunya. PTOP. Col·lecció: Patrimoni de Catalunya, fitxa núm. 69.

Pellicer i Pagès, Josep M. Santa Maria del Monasterio de Ripoll. Mataró, 1888

Cutrina i Sorinas, Gonçal. Les arts tèxtils a Ripoll i a la comarca. Ripoll, 1986

Ferrer, Joan. Vestigis preindustrials de Ripoll: la sèquia de Santa Maria. Vitel·la, núm. 21, abril 2008.

6. Àrea de notes

6.1 Notes

Amb l'ingrés del fons, per motius professionals del dipositant, ha ingressat també un projecte d'aprofitament de l'aigua de la sèquia Molinar: Projecte de central hidroelèctrica (Hidrowatt). 1995.

7. Àrea de control de la descripció

7.1 Autoria i data (es)

Descripció elaborada Joan Ferrer (2010).

7.2 Fonts

La pròpia unitat de descripció.

7.3 Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC).
Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
Subdirecció General d'Arxius, 2007.